

אלהי מסכה..

(3) ספר שמות פרק לד

(יז) אֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ: (יח) אֵת חַג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמֹר

(4) ספר ויקרא פרק יט

(ד) אַל תִּפְנּוּ אֶל הָאֱלִילִים וְאֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם

רש"י על ויקרא פרק יט פסוק ד

אל תפנו אל האלילים - לעבדם (ת"כ) אלילים לשון אל כלא הוא חשוב:

ואלהי מסכה - תחילתן אלילים הם ואם אתה פונה אחריהם סופך לעשותן אלהות:

אור החיים על ויקרא פרק יט פסוק ד

ואלהי מסכה וגו' - קשה והלא צוה בדרך כלל על כל האלילים שלא לפנות להם, ומה צורך לחזור ולצוות על זה, עוד למה אמר לכם, ואולי שיכוון למה שאמרו ז"ל (עי' תיקו"ז תיקון יח ע) כי בעשות האדם מעשה הגון תשרה עליו שכינה, ובעוברה פי ה' האבר שבו חטא שורה עליו רוח הטומאה, והוא מסך המבדיל בינו ובין אלהיו, כדרך אומרו (ישעיה נט ב) כי אם עונותיכם היו מבדילים וגו', והוא מאמרו כאן ואלהי מסכה, פירוש אלהים שהם מסכים מבדילים אתכם ממקור החיים, לא תעשו אותם לכם, הא למדת שהפונה לעבודה זרה גורם מסך המבדיל בינו ובין קונו, ולזה גמר אומר אני ה' אלהיכם, לומר ממי הוא נבדל מצד המסך הלז:

(44) זוהר חלק ב דף קפכ/ב

אמר ליה תא חזי, בשעתא דאיהו עקר קדושה דנפשיה, ושריא באתריה ההוא אל זר דאקרי טמא, אסתאב בר נש, וסאיב למאן דקריב בהדיה, וההיא קדושה ערקת מניה, וכיון דערקת מניה זמנא חדא, כמה דיעביד בר נש, עוד לא תיתוב לאתרהא. אמר ליה, אי הכי כמה מסאבין אינון דמתדכאן, אמר ליה, שאני מסאבו אחרא דלא יכיל למעבד יתיר, אבל דא שניא מכלא, דכל גופא סאיב מגו ומבר, ונפשא וכלא מסאיב, ושאר מסאבו דעלמא לאו איהו אלא גופא לבר בלחודוי, ובגין כך כתיב חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו, דאחלף קדושה דאריה בגין אפו, דדא איהו מסאבו דמסאיב כלא, כי במה נחשב הוא, במה עבודה זרה ודאי נחשב איהו. תא חזי, האי איהו רוגזא דאיהו עבודה זרה סטרא אחרא כמה דאמרן, דבעי בר נש לאסתמרא מניה ולא תפרשא מעלוי, ועל דא כתיב (שמות לד יז) אלהי מסכה לא תעשה לך, לך בגין לאבאשא גרמך, וכתוב בתריה את חג המצות תשמר, תשמר דא סטרא דקדושה, דבעי בר נש לנטרא ליה, ולא יחלף ליה בגין סטרא אחרא, ואי יחלף ליה הא איהו מסאיב, וסאיב לכל מאן דקריב בהדיה

ספר מי השילוח - פרשת קדושים

ואלהי מסכה לא תעשה לך מסכה היא דבר הניתך ממתכות שלא יוכל לזוז ולהתנענע וגם באדם ימצא שירגיל א"ע בהנאת עוה"ז אף בהנאה קטנה עד שלא יוכל לפרוש ממנה זה יקרא מסכה. וע"ז צוה הש"י לנו שלא נאמר שאנו מורגלים בדב' שלא נוכל לפרוש רק בכל דבר הנא' שיגיע לאדם צריך לסלק א"ע מכל נגיעותיו, ובאם אחר סילוק והסר' נגיעותיו עוד ישא' לו זה החשק אז ידע בברור כי מאת ה' היא כמו

שמצינו בירמיה הנביא ע"ה ששאלו לו האנשים באם ישובו למצרים והוא התרה בהם שישמעו לדבריו והבטיחו לו שלא יסורו מדבריו ימין ושמאל. ואח"כ כאשר אמר להם שלא ישובו אמרו לו בורך בן נריה מסית אותך (ירמיה מ"ב). וזה לא הי' מפני שחשדו אותו שלא אמר להם מפי הש"י רק מדעתו כי הי' מוחזק אצלם לנביא ה', וגם כי דבר כזה לא היה נכתב בדברי תורה. אך חשדו אותו כי מאהבתו לברוך בן נריה רוצה שישארו בא"י, כי רצה שברוך ישיג נבואה וכל התחלת השגות נבואה אינו רק בא"י כידוע, ומחמת אהבתו היא נוגע לדבר הזה ונדמה לו שגם רצון הש"י נוטה לזה, כי גם בנבואה צריך בירר גדול אם הוא אמתיות מאת הש"י, כמו שמצינו בירמיה עצמו בשעה שהי' חבוש בבית האסורים והי' לו נבואה שיקנה השדה מאת חנמאל בן שלום דודו ואח"כ כאשר בא חנמאל בן שלום דודו ואמר, לו שיקנה מאתו השדה אז אמר ואדע כי דבר ה' היא (ירמיה ל"ב), משמע שעד עתה הי' מסופק בדבר אם היא מאת ה' פן היא ביען כי רצונו לקנות השדה לכן ידמה לו שגם רצון ה' היא לזה וזה נקרא מסכה היינו עקשות ברצון אחד, לכן צריך האדם לברר א"ע בכל עניניו ולהסיר מאתו כל נגיעותיו וגם ירמיה בירר א"ע אח"כ שנאמר ויהי מקץ עשרה ימים השיב להם שלא ישובו ואמר להם אם שוב תשובו בארץ הזאת (ירמיה מ"ב), והי' לו נבוא' שברוך לא ישיג עוד נבואה כמ"ש כה תאמר אלי' כו', ואתה תבקש לך גדולות (ירמיה מ"ה), ובירר והוכיח צדקו לעינים כי עוד לא נמצא בו נגיעה לברוך כי ברוך לא ישיג עוד נבואה, כי כל השפעות נבואה לנביאים אינו רק בשביל ישראל ובשעה שישראל בגלות אין הנבואה שורה על הנביאים, ואף שנכתב המאמר הזה קודם אין מוקדם ומאוחר בתורה: